

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Johan Johnmark
010-22 41 411
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

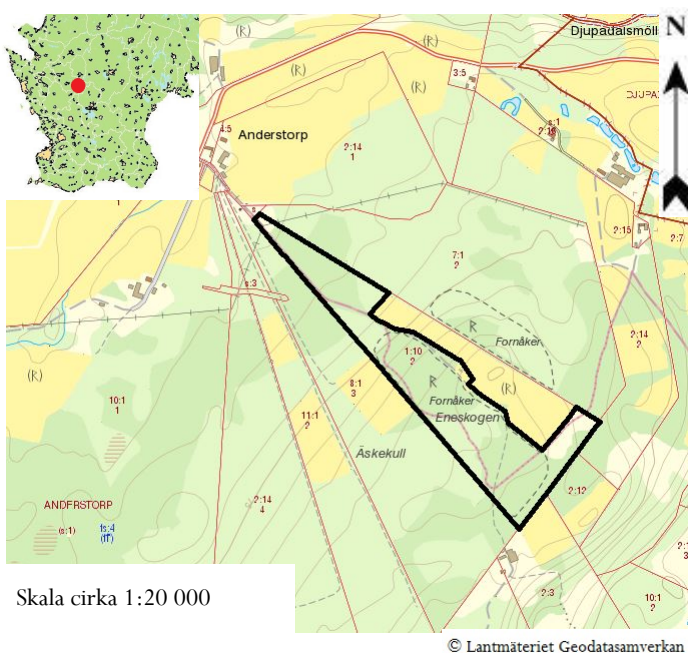
Beslut om bildande av naturreservatet Anderstorps eneskog i Klippans kommun, Skåne län

Beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Med stöd av 3 § Förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, (bilaga 3).

Postadress	Besöksadress	Telefon / Fax	Bankgiro	E-post och webb	Sociala medier
205 15 Malmö	Södergatan 5	010-224 10 00 vx	102-2847	skane@lansstyrelsen.se	Facebook: lansstyrelsenskane
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	010-224 11 00		www.lansstyrelsen.se/skane	Twitter: @lstskane

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Anderstorps eneskog
Kommun	Klippan
Natura 2000 ID	-
Gränser	Området begränsas av mitten av svart heldragen linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastigheter	del av Anderstorp 1:10, Klippans kommun
Markägare	Enskild
Läge	Cirka 20 km öst-syd-öst om Klippan
Kartblad	Topografiska kartan: 3C SO Helsingborg
Koordinater	X 398500, Y 6208400 (SWEREF 99 TM)
Naturgeografisk region	Nr 8, NO Skånes skogslandskap
Vattenförekomst	-
Inskrivna nyttjanderätter	Uppgifter finns i akten
Gemensamhetsanläggningar	Uppgifter finns i akten
Areal	Cirka 14,6 hektar, varav land cirka 14,6 hektar
Förvaltare	Länsstyrelsen Skåne

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara en skånsk fäladsmark med lång hävdtradition och den biologisk mångfald som finns här samt att skydda, vårda, bevara, återställa och nyskapa värdefulla naturmiljöer. Områdets kulturpräglade naturmiljöer såsom enbuskmarker, artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ och utmarksträd med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och återställas. I området förekommande värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter ska skyddas, återställas och nyskapas. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet uppnås genom att:

- Bevara och restaurera en öppen naturbetesmark med inslag av enar, blommande buskar och solitära träd,
- Bevara och restaurera enbuskmarker och artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ,
- Löpande röjningar av träd, buskar och björnbär för att förhindra igenväxning,
- Restaureringsbete med getter,

- Bedriva fortsatt hävd med nöt eller häst av markerna,
- Bevara och utveckla en rik och hävdgynnad flora,
- Lämna tillfälliga betesfredade områden,
- Bevara områdets hydrologi,
- Ej använda kemiska bekämpningsmedel, avmaskningsmedel eller konstgödselmedel,
- Gynna de i området förekommande listade arterna enligt habitatdirektivet, rödlistade arter eller sällsynta arter,
- Under enklare former tillgodogöra allmänhetens möjlighet att utnyttja området som ett tätortsnära strövområde.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden som att gräva, spränga, borra, schakta, fylla ut eller plöja,
2. uppföra byggnad, mast, luftledning, vindkraftverk eller annan anläggning,
3. anordna upplag,
4. gödsla, jordförbättra, eller använda kemiska bekämpningsmedel,
5. plantera eller så gräs, buskar och träd,
6. avverka träd och buskar, gallra, röja, ta bort dött träd eller vindfälle eller på annat sätt påverka vegetationen,
7. släppa betesdjur under tidsperioden den 1 december till 31 mars,
8. utlägga strö eller dylikt, stödutfodra, låta djur som används för hävd av området som är under behandling med långtidsverkande avmaskningsmedel beta, eller att avmaska betesdjur, eller släppa avmaskade betesdjur tidigare än 14 dagar efter avmaskning,
9. utsätta bikupor,
10. bedriva sambete med intilliggande vall.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. skötsel och restaurering av en enefälad, med inslag av träd, genom avverkning, gallring, röjning och bränning, betning samt betesfredade av områden enligt bilaga 2. De årligt ambulerande betesfredade områdena ska cirkulera inom hela betesmarken och placeras på mycket mager mark. Det ska årligen vara minst ett område på minst 500 kvm,
4. under restaureringsperioden även beta området med getter,
5. utplantering av enar som kommer från området och länsstyrelsens inplantering av inhemska arter vilka är knutna till biotoperna i reservatet,
6. borttagande av främmande arter,
7. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet enligt bilaga 2,
8. undersökningar och miljöövervakning av djur-, svamp- och växtlivet samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

1. skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. elda fast bränsle så som ved/kol eller använda grill annat än på anvisad plats
3. ställa upp husvagn, husbil eller liknande under tiden 00:00-05:00,
4. plocka, gräva upp eller på annat sätt skada växter, mossor, lavar eller vedlevande svampar,
5. cykla under betessäsongen 31 mars till 1 december,
6. ta med hund (eller annat sällskapsdjur) som inte hålls i fysiskt koppel,

Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd **att**

7. samla in ryggradslösa djur, t.ex. skalbaggar. Enstaka exemplar får dock samlas in under förutsättning att det inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna och att fällor inte används.
8. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning annat än tillfälligt för naturstigar, frågesporter eller tipspromenader.
9. placera ut främmande föremål.

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för Länsstyrelsen eller förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter B1-7.

- åtgärder i samband med förvaltarens eller arrendatorers tillsyn av området eller betesdjur.
- normalt underhåll av befintliga vägar eller nedtagning av för allmänheten farliga träd (längs med vägar, leder, rastplatser etc.).
- drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt av vid tidpunkten för detta beslut befintliga nyttjanderätter, vägar, ledningar och anläggningar, tillhörande staten, kommunen, el-, energi- och teledistributör. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden. Vid akuta underhållsåtgärder kan förvaltaren informeras i efterhand, dock senast inom tre arbetsdagar från det att arbetet har inletts.
- föreskrifterna gäller ej tjänstemän från Länsstyrelsen i samband med tillsyns- och förvaltningsuppdrag.

A2 gäller ej tillfälliga mobila jaktorn som sätts upp inför jaktsäsong och som tas ned efter avslutad jaktsäsong,

A3 gäller ej tillfälliga upplag för områdets skötselbehov,

A6 gäller ej efter förvaltarens godkännande, avverkning av igenväxningsvegetation eller bortskaffande av döda enar,

A10 gäller först när vatten åt betesdjur anordnats inom naturreservatet,

C4 gäller ej för insamling av enstaka beläggsexemplar under förutsättning att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna eller att arten är klassad som rödlistad samt att inrapportering sker av fyndet till Artportalen.

C6 och C8 gäller ej i samband med jakt.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifterna under C gäller oberoende av om beslutet överklagas samt att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området, exempelvis:

- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt-, svamp- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- Kulturmiljölagen m.m. (SFS 1988:950) med krav på tillstånd för att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning,
- 15 kap 26 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- Lokala och kommunala ordningsföreskrifter.

Allemansrätten

Allemansrätten har stor betydelse för våra möjligheter att vistas i naturen, den ger oss alla möjligheten att tillfälligt och hänsynsfullt vara i naturen. Även organisationer och turistföretag kan dra nytta av allemansrätten i sin verksamhet även om allemansrätten i grunden gäller för enskilda individer. Samtidigt medför allemansrätten också skyldigheter att inte förstöra något eller störa markägaren eller andra som är ute i naturen. För större grupper kan det vara lämpligt att ha en dialog med markägaren innan. Inom naturreservat kan delar av allemansrätten vara begränsad genom reservatsföreskrifter.

Vid aktiviteter som inte förbjuds av reservatsföreskrifterna och som kan medföra en väsentlig skada på naturmiljön, såsom markslitage eller påverkan på djurlivet vid t ex större tävlingar, friluftsarrangemang mm. ska anmälan om samråd enligt 12 kap 6 § Miljöbalken ske med Länsstyrelsen.

Beskrivning av området

Landskap och geovetenskapliga bevarandevärden

Naturreseptatet Anderstors eneskog ligger på en sluttning som vetter mot väster mot byn Anderstorp. Berggrunden på sluttningen främst utgörs av gnejs som är cirka 1,7 miljarder till 900 miljoner år gammal, med inslag diabasgångar i en nordvästlig-sydöstlig riktning som ligger utmed den sk Thornqvistzonen. Diabasgångarna är cirka 290-250 miljoner år gamla. Toppen, Äskeskull, utgörs av basalt som är cirka 250-66 miljoner år gammal. Berggrunden är överlagrad med morän. Basaltförekomsten medför att marken håller ett högre pH vilket medför förekomst av arter som kräver ett högre pH.

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

Anderstors eneskog har lång kontinuitet som betesmark och då som utmark. På en mätning från år 1743 benämns marken inom naturreseptatet närmast byn som "obeväxt mark", vilket ska tolkas som trädlös mark. därefter vidtar ett ahlekärr och sedan "Eskekull", som utgör den gamla basaltkuppen, Äskeskull. Benämningen "Eskekulle" återkommer på enskifteskartan från år 1822. Hela området utgörs av fossil åkermark med ett 100-tal röjningsrösen. Dagens äldsta enar tros ha grott på 1850-talet. Den grövsta enen är 1,36 meter i omkrets (en meters stam utan förgrening).

Biologiska bevarandevärden

Betesmarken är rikligt bevuxen med 100-tals enormt höga pelarenar (tills nyligen uppgick den högsta till över 15 meter). Vidare förekommer här grova utmarksbogar. Gräsmarkerna är välhåvade och betas med nöt.

Naturtyperna enligt art- och habitatdirektivet inom området består av enbuskmarker (5130), Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat (6230), Artrika torra-friska lågländsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270) samt trädklädd betesmark (9070).

Floran är bitvis fin med sparsamt med backtimjan, granspira (NT), stagg, knägräs, prakttoppklocka, stenmåra, revfibbla, körvel och grönvit nattviol. Området ligger i en trakt som är rik på fjärilar, i området flyger bl.a. busksnabbvinge, ängssmygare, aurorafjäril och silverstreckad pärlemorfjäril. Fynd har också gjorts av trädgårdssandbi och sobersandbi.

Fågellivet i betesmarken utgörs bl.a. stare (VU), gulsparr (VU), gröngöling (NT), törnskata, svart-vit flugsnappare, steglits och grönfink. Röd glada födosöker dagligen över området.

Friluftsliv och tillgänglighet

Området har tidigare varit ett mycket uppskattat besöksområde. Skåneleden går igenom området. I området finns en parkeringsplats och ett torrdass samt en enklare vandringsled.

Skälen för beslutet

Enligt 7 kap 4 § miljöbalken (MB) får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap 5 § MB skall skälen i ett beslut om att bilda naturreservat anges. I beslutet skall också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

Om det senare visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får länsstyrelsen eller kommunen meddela beslut om detta.

Enligt 7 kap 6 § MB får länsstyrelsen eller kommunen, om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Enligt 7 kap 30 § MB regleras föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området.

Sådana föreskrifter får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. I de fall kommunen beslutar om skydd av ett område får den meddela sådana föreskrifter.

Det föreslagna naturreservatet har höga naturvärden och har potential att få ännu högre. Det föreslagna naturreservatet har angivits som skyddsvärt ur naturvårds- och friluftslivssynpunkt avseende nationell, regional och kommunal nivå och omfattas eller ingår i:

- **Riksintresse enligt 3 kap 6 § Miljöbalken:** Området omfattar i sin helhet av riksintresse för friluftslivet.
- **Ängs- och betesinventeringen:** Området ingick i ängs- och hagmarksinventeringen 1990-96 och visar då på en buskrik utmark, klass 3, (där klass 1 har högst naturvårdsvärde och klass 4 lägst naturvårdsvärde).
- **Ängs- och betesmarkinventeringen:** Från år 2002-2004 visar på mycket höga värden av en, busk- och trädvärden och anger troliga höga floravärden. Den anger att delar av området bör restaureras. Även den senaste ängs- och betesmarkinventeringen från år 2014 visar att området är restaureringsbart.
- **Skogsstrategi för formellt skydd av skog i Skåne län 2019:** Området ligger i en värdetrakt med ädellövskog som utgör centrala Skånes basaltberg.
- **Skogsstyrelsens utpekanden:** En mindre nyckelbiotop på 0,2 hektar ädellövskog med spärrgreniga grova bokar har utpekats.
- **Fornlämningar:** Större delen av naturreservatet utgörs av fossil åkermark bestående av cirka 100 röjningsrösen. På åkermarken precis norr om naturreservatet har det tidigare legat en boplats, från stenåldern-järnåldern, rikligt med flintaavslag har påträffats.
- **Närliggande naturreservat/Grön infrastruktur:** Naturreservatet Jällabjär, bestående av både ädellövskog och naturbetesmarker, ligger cirka 2 kilometer väster om Anderstorps eneskog.
- **Skåneleden:** Passerar igenom området.
- **Besökshistorik:** Området har tidigare varit ett mycket populärt besöksobjekt. Tidigare har det också funnits en mindre kiosk i området.

- **Hotade arter:** Inom området har det åtminstone tidigare funnits bl.a. granspira (NT).
- **Länets naturvårdsprogram från år 1997:** Området ingår i ett större område "Anderstorp-Rönneå" klass 2 (klass 1 utgör särskilt höga naturvärden och klass 3 höga naturvärden).
- **Fågelarter enligt EU:s fågeldirektiv bilaga 1, för vilka särskilda skyddsområden skall avsättas:** röd glada, *Milvus milvus* (A074) födosökande.

Länsstyrelsens bedömning

Anderstorps eneskog utgör en unik rest av en tidigare dominerande landskapsbild. I området finns 100-tals mycket höga enar, som saknar motstycke i landet. Området har tidigare utgjort ett viktigt besöksobjekt för det rörliga friluftslivet, men senare decenniers degenerering av enarna har medfört att besöken har blivit färre. Målet är att restaurera och vitalisera enarna för att återställa fäladsmarken så som den såg ut en gång och att området åter blir välbesökt.

Ett permanent skydd av Anderstorps eneskog som naturreservat medför ett bidrag till uppfyllande av miljömålen ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara biologisk mångfald, skydda, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftsliv samt återställa och nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter bör området avsättas som naturreservat.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har bemött inkomna yttranden och synpunkter (bilaga 5) och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt fastställa en skötselplan.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4§ Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna innebär vissa

inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna är inte av sådan omfattning att de innebär allvarligt försvårande av allmänhetens möjligheter att utnyttja området.

Ärendets handläggning

Fråga om bildande av naturreservat har aktualiserats i samband med att markägaren kontaktade länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har upprättat förslag till syfte, föreskrifter och skötselplan.

Ärendet har remitterats och delgivits genom kungörelse. Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötanden finns i bilaga 5.

Angöring till området bör ske via befintlig väg till befintlig parkeringsplats. Eftersom Naturvårdsverket inte är markägare får denna fråga lösas först efter naturreservatet har trätt i laga kraft. Berörda fastigheter av vägsträckningen är Anderstorp 10:1, 2:14 och oregistrerad samfällad mark tillhörande Anderstorp.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår bland annat att en skötselplan ska fastställas vid bildande av ett naturreservat. Skötselplanen finns bilagt till detta beslut, se bilaga 4.

Förvaltning

Länsstyrelsen Skåne är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 6.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i ortstidning enligt 27§ förordningen om områdesskydd. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har även deltagit, miljödirektör Annelie Johansson, naturvårdsdirektör Cecilia Backe, naturvårdsdirektör Ingela Lundqvist, tf enhetschef enheten för samhällsplanering Hanne Romanus, länsassessor Caroline Tornhill och naturvårdshandläggare Johan Johnmark, föredragande.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Ola Melin

Johan Johnmark

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Karta med markerade områden gällande föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång
3. Skötselplan
4. Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötanden
5. Sändlista
6. Hur man överklagar

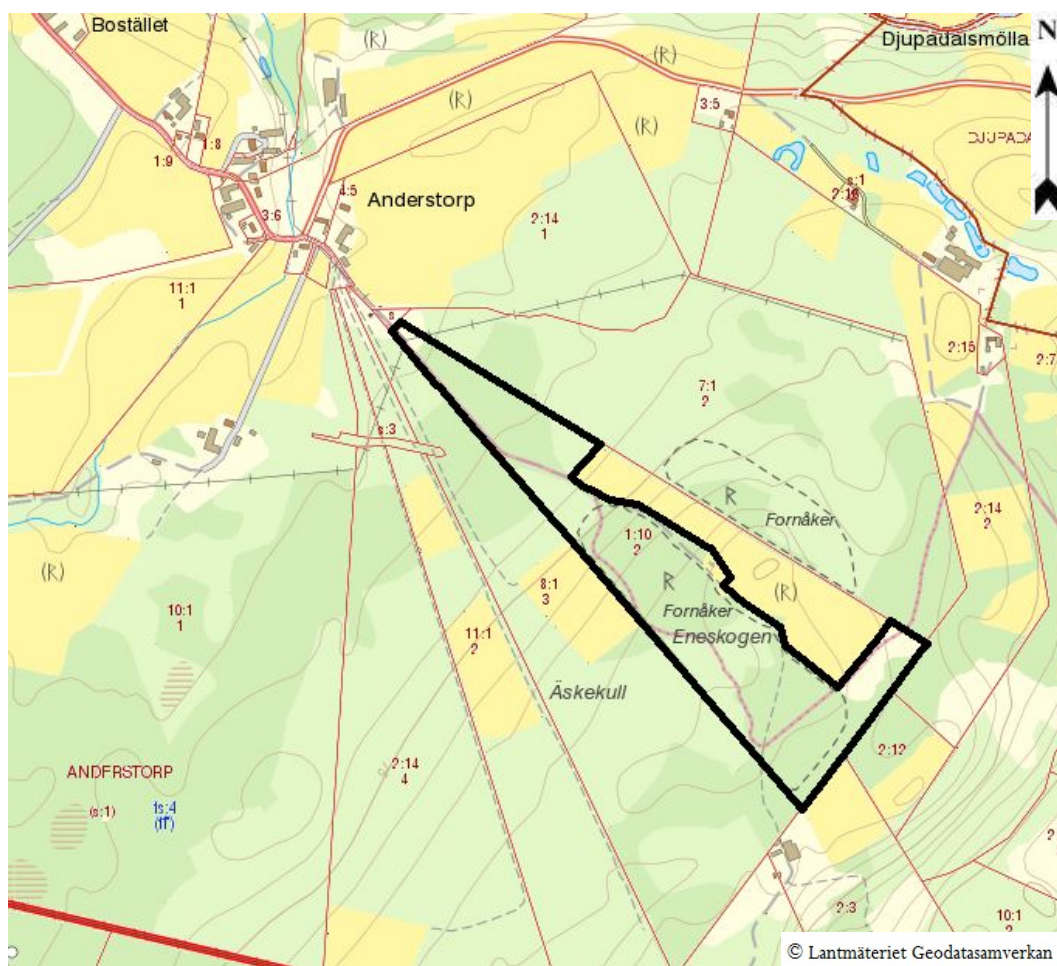
För information om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd

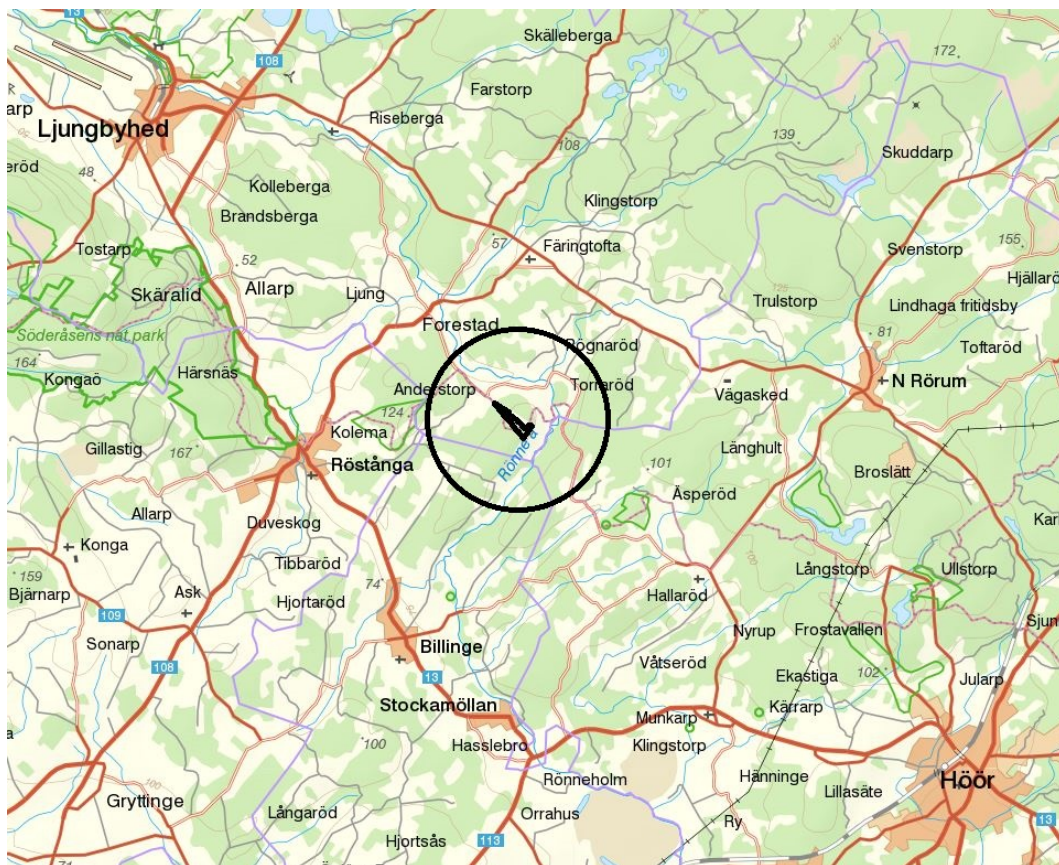
Kontaktperson
Miljöavdelningen
Johan Johnmark
010-22 41 411
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Bilaga 1. Karta med naturreservatets avgränsning

Tillhör beslut den 17 juni 2020 om bildande av naturreservatet Anderstorps eneskog i Klippans kommun.

Naturreservatet är utmärkt med heldragen svart linje på kartan. Skala 1:10 000.

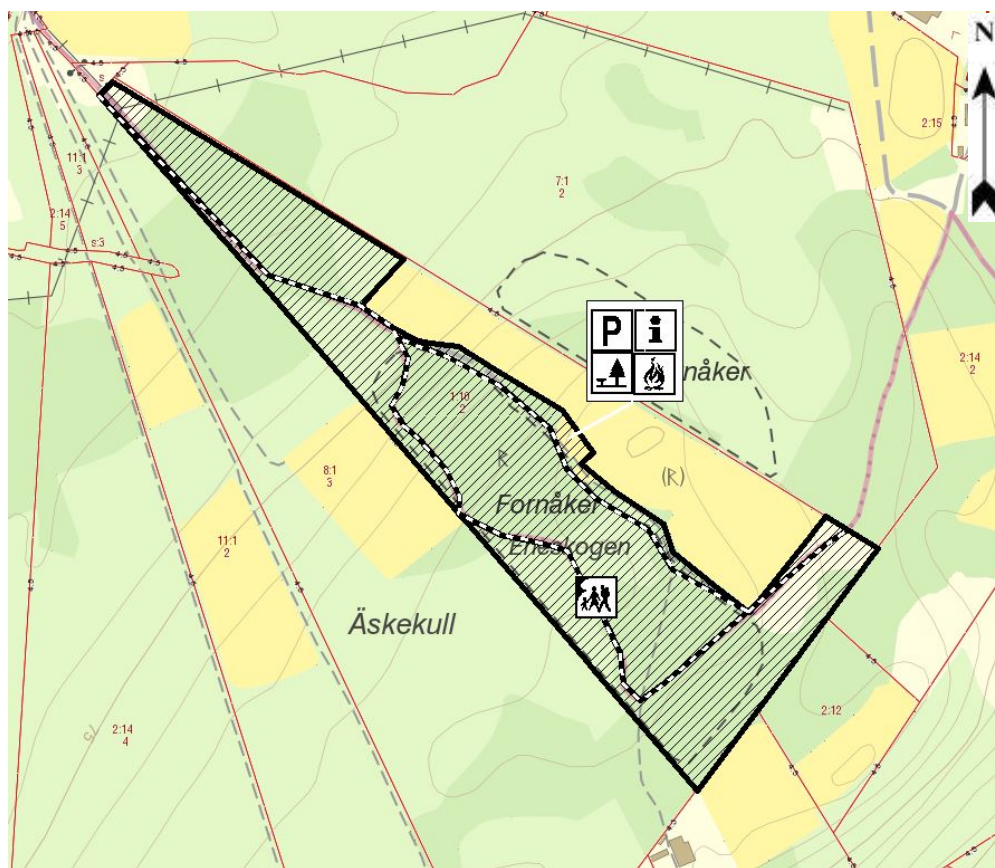
Översiktskarta med en svart ring kring naturreservatet. Skala cirka 1:100 000

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Johan Johnmark
010-22 41 411
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Bilaga 2. Karta med markerade områden gällande föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Tillhör beslut den 17 juni 2020 om bildande av naturreservatet Anderstorps eneskog i Klippans kommun.

I rasterat område gäller föreskrifterna B3-B6 och B8.
Anläggningar avser föreskrift B7.

Bilaga 3 Skötselplan för naturreservatet Anderstorps eneskog

Tillhör beslut den 17 juni 2020 om bildande av naturreservatet Anderstorps eneskog i Klippans kommun.

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	3
2	BESKRIVNING AV OMRÅDET	4
2.1	Allmän beskrivning och bevarandevärden	4
2.1.1	Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria	4
2.1.2	Vad kan påverka området negativt?	7
3	ÖVERSIKT AV MÅL, SKÖTSELÅTGÄRDER OCH PLANERAD MARKANVÄNDNING	7
3.1	Övergripande mål	7
3.2	Generella riktlinjer och skötselåtgärder	8
3.3	Naturreservatet och olika former av lantbruksstöd	8
3.4	Specifika åtgärder	8
3.4.1	Åtgärder för fjärilar, humlor och bin	8
3.4.2	Åtgärder för slättergubbe	9
4	SPECIFIKA MÅL OCH SKÖTSELÅTGÄRDER FÖR SKÖTSELOMRÅDEN	9
4.1	Skötselområde Fäladsmark, cirka 13,8 hektar varav restaureringsmark 13,6 hektar	9
4.1.1	Beskrivning	9
4.1.2	Bevarandemål	11
4.1.3	Restaureringsåtgärder	11
4.1.5	Skötselåtgärder	12
4.2	Skötselområde Ädellövdungar, cirka 0,9 hektar	12
4.2.1	Beskrivning	12
4.2.2	Bevarandemål	12
4.2.3	Skötselåtgärder	13
4.3	Skötselområde Skottskog, cirka 1 hektar	13
4.3.1	Beskrivning	13
4.3.2	Bevarandemål	13
4.3.3	Skötselåtgärder	13
5	FRILUFTSLIV	13
5.1	Tillgänglighet, parkering, leder och informationsskylt	13
5.2	Utmärkning av naturreservatets gräns	14
5.3	Renhållning och sanitära anordningar	14
6	JAKT	14
7	TILLSYN	14
8	DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	14
8.1	Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	14
8.2	Revidering av skötselplanen	14
9	KOSTNADER OCH FINANSIERING	15
9.1	Ekonomisk utredning	15
9.2	Finansiering av förvaltningen	15
10	KOSTNADSANSVAR OCH PRIORITERINGAR	16
11	RÖDLISTADE ARTER ENLIGT ARTDATABANKEN 2015	18
12	KÄLLOR	18
12.1	Kartor	18
12.2	Litteratur	18
12.3	Muntliga kontakter	18

BILAGOR

A. Skötselområden och anläggningar

B. Målbild

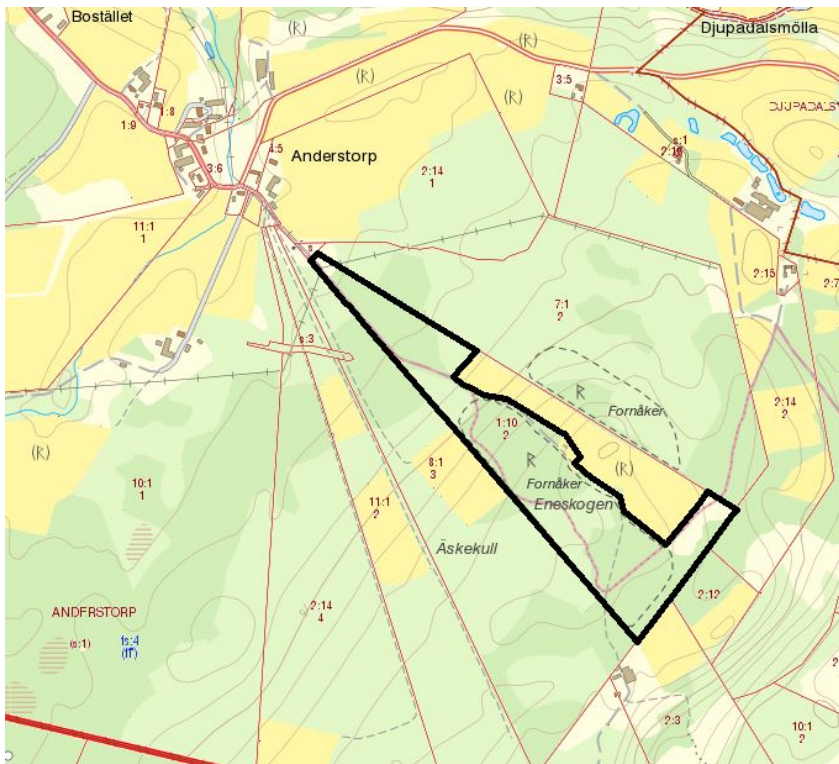
1. Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel- vilken redovisas i detta dokument

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

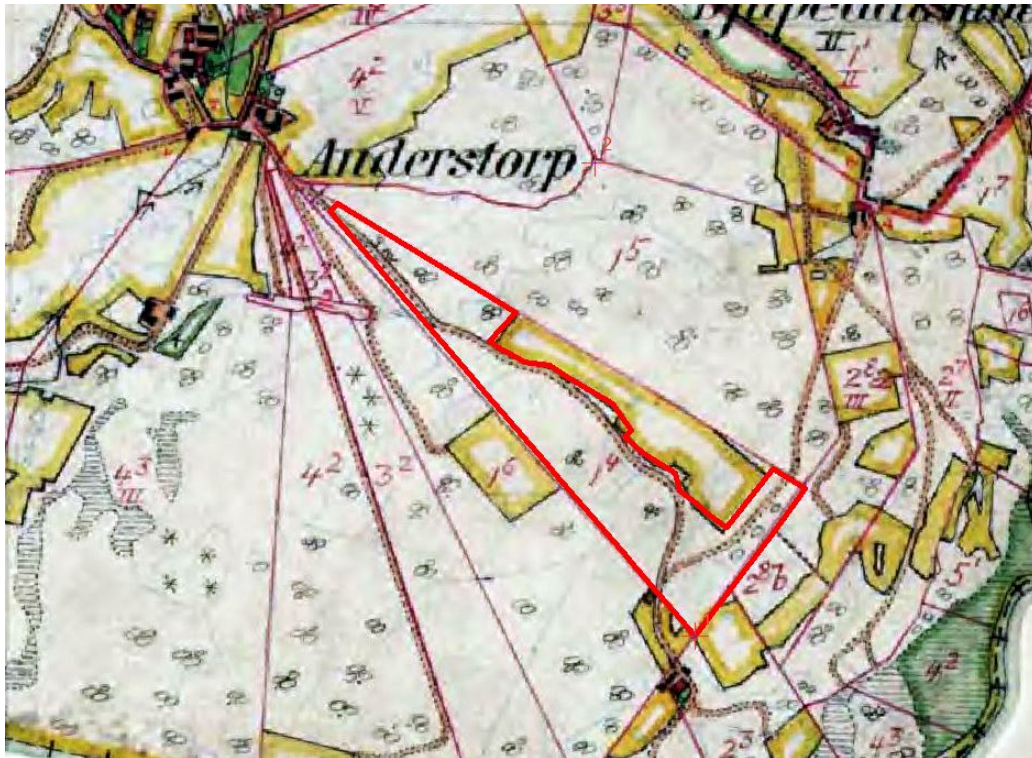
Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t ex en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl. a. naturreservatets olika natur- och bevarandevärden redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

Naturreservatet markerat med svart heldragen linje.

Skala cirka 1:5 000

På den gamla ekonomiska kartan från 1926-34 nyttjades nästan hela området som betesmark. Notera att det är glest mellan trädsymbolerna.

Flygbilden från år 1947 visar att området börjat växa igen med en. Området närmast byn var trädöst.

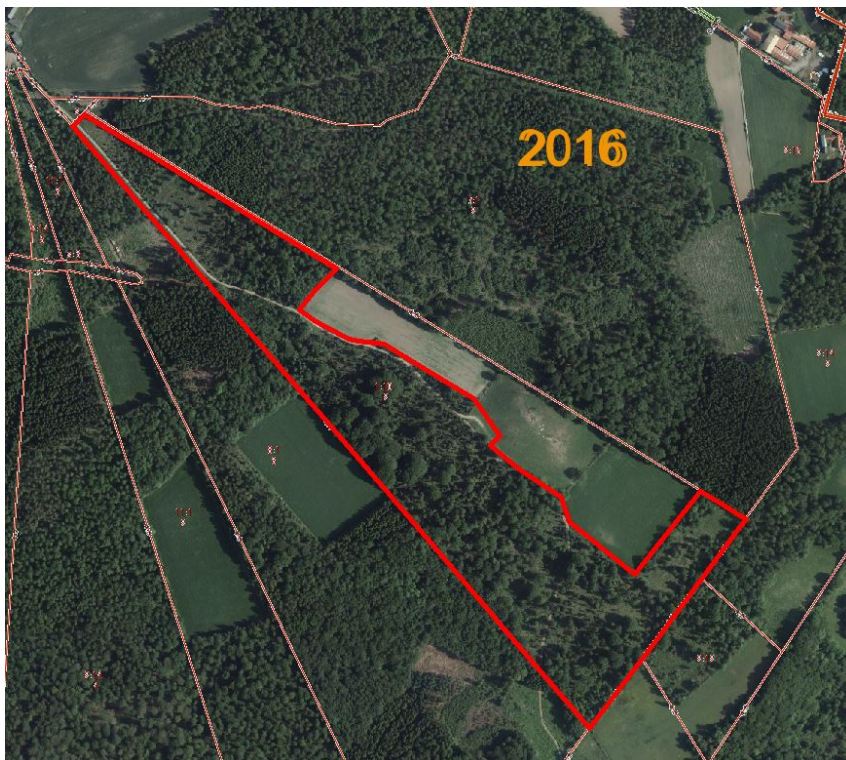

Foto Henning Weimarck år 1948, ur boken Skånska Jätteträd

Foto ur Skånes natur år 1935

Foto: S. A. Westerström.

Ortofoto från år 2016. Området har börjat sluta sig rejält.

Dagens område skiljer sig en hel del mot det historiska utseendet på området. Troligen har inte antalet träd varit så pass många inom området på cirka 500 år. Trädens antal och storlek utgör ett allt större hot mot områdets naturvärden, genom sin skuggning och skapande av förna.

2.1.2 Vad kan påverka området negativt?

- Igenväxning och utebliven hävd.
- Ett tätt träd- och buskskikt som utesläcker ljus och ger ökade näringshalter i området.
- Ökad kvävedeposition kan ge ändrade förhållanden mellan olika arter i botten- och fältskikt.
- Gödselpåverkan, stödutfodring och sambete med vall.
- Exploatering i form av kommunikationsleder, anläggning, bebyggelse m.m.
- Ändrad hydrologi och pH. Det sura nedfallet påverkar pH-värdet så det kan sjunka med följd att en annan artsammansättning kan uppkomma.
- Alltför kraftig avverkning av en, borttagning av äldre eller yngre utmarksbogar.

3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Övergripande mål

Bevara naturvärden

Det övergripande målet med skötseln av naturreservatet ska vara att långsiktigt bevara och utveckla hävdgynnade natur- och kulturmiljövärden i ett uråldrigt utmarkslandskap med enefälad och enstaka solitära träd, lövsumpskog och de växt- och djursamhällen som är karaktäristiska för dessa. Bevarandemålen ska bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som finns inom området.

3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

Naturvårdsinriktad beteshävd

Skötseln av området ska bidra till att uppfylla syftet med naturreservatet och ska ske utifrån naturvårdsaspekter. Detta innebär att betesmarken ska skötas med naturvårdsinriktad beteshävd, dvs. ingen användning av gödselmedel, avmaskningsmedel, jordförbättringsmedel och kemiska bekämpningsmedel, då dessa påverkar både flora och fauna negativt.

Betesperiod

Betesperioden och djurslag bör anpassas till de naturvärden som finns i betesmarken. Hävd av området bör ske genom bete med getter och nötkreatur. Betesperioden omfattar normalt tiden från början av maj till slutet av oktober men det kan vara bra att variera betesperioden ibland så att man vissa år släpper på djuren lite senare på säsongen eller att man undantar områden helt från bete under ett år. Detta är positivt för både växter, som därmed hinner fröa av sig, och insekter som t.ex. fjärilar och steklar. Då fjärilar lägger sina ägg på blomsterängar är det viktigt att vegetationen inte betas av innan de färdigutvecklade fjärilarna bildats. Detta innebär att man bör senarelägga betet på dessa partier året efter betesfredning.

Ingen sambete med vall

Det är viktigt att betesmarkerna inte sambetas med gödslade vallar och att tillskottsutfodring av betesdjur endast sker i samband med övergångsutfodring vid betespåsläpp och installning för att minska gödslingspåverkan på floran. Utfodring ska ske utanför naturreservatet.

Hålla efter igenväxning

Igenväxningsvegetationen på betesmarken måste hållas efter genom regelbundna röjningsinsatser. Det här är ett speciellt område då framförallt enen håller på att tränga ut sig själv. Vidare utgör björnbär ett stort bekymmer inom området. Trädskiktet håller också på att sluta sig inom flera delar av området. De kulturhistoriska lämningarna i form av stengården bör hållas fria från trädinväxning, av igenväxningskaraktär, så att de inte skadas och så att de framhävs tydligt i landskapet.

Röjningsåtgärderna bör inte utföras på våren och försommaren då fåglarna häckar. Det är viktigt att största delen av röjningsmaterialet tas bort från naturreservatet. Mindre mängder kan eldas upp på de nyligen framröjda ytorna.

Intakt hydrologi

För att bevara den biologiska mångfalden, framförallt fältskiktet, är det viktigt att hydrologin i området inte påverkas.

Undvika körsador

I området finns fuktigare marker som är känsliga för markslitage. För att minimera risken för körsador bör skötselåtgärder ske när marken är tjälad eller tillräckligt torr.

3.3 Naturreservatet och olika former av lantbruksstöd

För närvarande finns ett antal olika stöd att söka för betesdjursverksamheten, däribland det sk. gårdsstödet och miljöstödet. Inom naturreservatet ska naturvårdsåtgärder prioriteras framför möjligheten att inhämta dessa stöd. Exempel på naturvårdsåtgärder som tas upp i skötselplanen och som möjligen inte kommer vara stödberättigande efter nuvarande stödperiodsutgång år 2020 är betesfredade områden. Detta medför att områden som är tveksamma att platsa i stöden inte ska omfattas av ansökan. Detta för att utesluta eventuell risk för brukaren att bli återbetalningsskyldig.

3.4 Specifika åtgärder

Nedan nämns specifika åtgärder för några arter som finns eller har funnits inom området. Förvaltaren har möjlighet att inom naturreservatet inplantera av länsstyrelsen ansedda lämpliga arter som naturligt ska finnas i biotoperna och utföra specifika åtgärder även för dessa arter.

3.4.1 Åtgärder för fjärilar, humlor och bin

Fjärilar, humlor och bin finns inom de hävdade markerna. Blomrika torra delar av betesmarken, särskilt där det efter insädd/plantering växer slättergubbe, ska få betesfredas hela säsongen eller ha ett mycket sent betespåsläpp när fjärilssäsongen är över (oktober). De betesfredade områdena bör

årligen vara minst ett område och cirka 500 kvadratmeter stort. Stängselstolpar får vara av enklare sort, även metall. Det är förvaltaren som får avgöra var när och hur betesfredning ska ske.

3.4.2 Slåttergubbe Natura 2000-art (kod 1762)

Slåttergubbe, *Arnica montana*, är en bilaga V art i EU:s art- och habitatdirektiv som kräver särskilda förvaltningsåtgärder för att minska risk för insamling. Arten trivs på enefälader och har minskat mycket senare år. Den har inte påträffats inom naturreservatet, men bedöms efter insådd/inplantering kunna få en god förekomst. Insådd eller inplantering måste hägnas av de första åren tills god etablering har skett. Målet bör vara minst 50 plantor.

Slåttergubbe, foto Marie Löfberg

Vinterståndare av Slåttergubbe

4 Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområdena

4.1 Skötselområde Fäladsmark, cirka 13,6 hektar, varav restaurering 13,6 hektar

4.1.1 Beskrivning

I princip hela naturreservatet utgör ett skötselområde och där allt är satt som restaureringsmark. I dagsläget är området så kraftigt igenvuxet att ersättningsutredningen klassar det som skog. Enens könsfördelning är snedfördelad i området, med cirka 80% han-enar, främst ståendes uppe på höjden, och 20% hon-enar. Han-enarna är generellt slankare än hon-enarna, vilket kan medfört att han-enar omedvetet har prioriterats vid röjningar. Troligtvis har enarna i området börjat att nå sitt åldersklimax, då framförallt röta gör dem svaga för vind och snö, vilket medför att de knäcks och därmed dör. Svampsjukdomen *Stigmina juniperina* (små svarta fruktkroppar på enbarren) konstaterades också år 2008 av Pia Barklund från Sveriges Lantbruksuniversitet i Uppsala. Sjudomen medför att barren dör och slutligen också enen. Stora områden utgörs av mycket höga enar som har eller håller på att dö och rasar ihop. Dagens äldsta enar tros, baserat på årsringsräkning, ha grott på 1850-talet. Den grövsta enen är 1,36 meter i omkrets (en meters stam

utan förgrening, åldersbestämning av en är vanskligt då grenar kan växa ihop till stammar och tillväxttakten kan variera mycket, samtligt som äldre enar ofta är murkna inuti). På 1940-talet undersöktes eneskogens ålder och befanns då vara kring 70 år. På den tiden var området mycket uppskattat besöksområde och naturskyddsföreningen arbetade mycket hårt för områdets bevarande. På 1940-talet förekom föryngring, vilket det inte gör idag. På 1940-talet fanns utöver några grova bokar och aplar samt en märkligt vuxen grov björk få träd. Idag håller yngre björk och al på att ta över framförallt de västra delarna av området. I den östra delen av området har det tidigare röjts, med kraftigt björnbärsuppslag som följd. I den östra delen finns också en mängd björköverståndare. I de centrala delarna finns ett antal mycket grova utmarksbokar och grov död ved. Området har betats med nöt sedan mycket lång tid tillbaka.

Överståndare av björk

Välmående en

Floran är bitvis fin med sparsamt med backtimjan, granspira (NT), stagg, knägräs, prakttoppklocka, stenmåra, revfibbla, körvel och grönvit nattviol. Området ligger i en trakt som är rik på fjärilar, i området flyger bl.a. busksnabbvinge, ängssmygare, aurorafjäril och silverstreckad pärlemorfjäril. Fynd har också gjorts av trädgårdssandbi och sobersandbi. Björnbärsbuskage är en mycket viktig nektarkälla för många fjärilar.

Fågellivet i betesmarken utgörs bl.a. stare (VU), gulsparv (NT), törnskata, svart-vit flugsnappare, steglits, gröngöling och grönfink. Röd glada födosöker dagligen över området.

Svampförekomsten i området är troligen rik med bl.a. flera olika arter vaxskivlingar.

4.1.2 Bevarandemål

- Området ska bestå av fäladsmark med så pass rikligt med höga välmående enar att områdesvis ska en känsla av eneskog infinna sig.
- I området bör det finnas ett 10-tal grova utmarksbokar och ersättningsträd för dessa.
- Yngre utmarksbokar, som ska utgöra ersättningsträd, bör topphuggas.
- I området ska det förekomma enstaka sälgar och aplar samt rosbuskar.
- Området ska hållas fritt från gran.
- Död ved av bok ska ligga kvar för att gynna hotade insekter i området.
- Träd, överstigande 30 cm i brösthöjd, som behöver tas ned ska ställas som högstubbar på 2-4 meter.
- Området ska hävdas så att förna ansamlingen kan anses vara ringa.
- Fortsatt betesdrift med nötkreatur och eller getter. Vegetationen ska generellt sett domineras av lågvuxna, hävdgynnade arter, naturbetesmarksarter som bl.a. stagg med inslag av slättergubbe, mindre blålocka, med en variation av hävden i tid och rum. De hävdgynnade arterna ska ges möjlighet att blomma och sprida frön.
- Täckningsgraden av björbär bör ligga kring 2-3% av ytan, motsvarande cirka 0,3-0,4 hektar. Björnbärsbuskagen ska vara utspridda och inte bestå av stora sjok.
- Stare, gulsparv och törnskata bör häcka årligen i området.

Bevarademålet är ej uppnått, pga enarna håller på att dö och en alltför stor mängd björk, al och björnbär.

4.1.3 Restaureringsåtgärder

Områden med täta enförekomster ska restaureras mycket varsamt och områdesvis så att områdets karaktär inte förändras i sin grund. Detta gäller främst sluttningen och uppe på höjden. Risker är annars att det snabbt uppstår stora öppna områden där besökare inte längre känner igen sig och där kvarvarande enar blir mycket utsatta för vind. Föryngring av en har visat sig vara svårt, jmf Ållskogs gamla eneskog (troligen på gettryggarna i naturreservatet Ållskog) med cirka 400 enar där ingen föryngring konstaterades på 1940-talet och eneskogen är helt borta idag. Det är ett välkänt problem i naturvårdskretsar att det är svårt att föryngra en (där man vill ha den). Baserat på skötselplaneförfattarens litteraturstudier, samtal och erfarenheter torde följande behövas. Båret behöver få kontakt med solvarm mineraljord. Blottan behöver inte vara stor om omgivande mark är hårt nedbetad, det viktiga är solinstrålningen och att det inte förekommer betesdjur som äter en.

- Skylt bör sättas upp som förklarar varför och hur området avses restaureras.
- Avverkning av främst björk och al så att bevarandemålet kan uppnås. Avverkning och uttransport/uppeldning ska ske under månaderna september-mars. (Virke lämpligt för ved tillfaller i första hand markägaren, i andra hand ska ev rotnetto tillfalla markägaren). Allt avverkat material ska uttransporteras från naturreservatet. Tidigare avverkat material som ligger i bunkar nedanför slänten ska också borttransporteras.
- Rövning och ihopsamling av björnbär som eldas i högar eller körs bort från naturreservatet.
- Återkommande avverkningar av döda eller kraftigt döende enar. Enstörar bör användas som ledstolpar eller som stängselstolpar inom förvaltningen av naturreservat.
- Området inhängas med getstängsel och getter släpps ut, getter äter främst löv, så att de kommer gå hårt åt björnbärssnåren.

- Vårbränning bör ske för att reducera fjolårsvegetation och gynna örter.
- Sådd eller plantering av en i restaurerade områden och av bär från i området förekommande enar. Planteringen måste ske i burar pga betning.
- Stödinplantering/insådd av för biotopen lämpliga arter, bl.a. slättergubbe.
- Uppsättning av cirka 10 holkar för stare (VU).

4.1.5 Skötselåtgärder

- Vid behov får avverkning och bortforsling av träd och buskar ske. Avverkning och uttransport/uppeldning ska ske under månaderna september-mars.
- Bete med nöt och eller getter. Bete får ej ske under tidsperioden 1 december till 31 mars. Djur som används för hävd av området och som avmaskats ska ha en karenstid på 14 dagar innan betespåsläpp.
- Vårbränning bör ske för att reducera fjolårsvegetation och gynna örter.
- Betesfredning i syfte att gynna blomning, fjärilar, humlor och bin bör ske årligen och ambulerande med provisoriska elstaket. Det ska vara minst ett betesfredat område på minst 500 kvm,
- Utbyte av holkar efter cirka 10 år, eller vid behov.

4.2 Skötselområde Ädellövdungar cirka 0,9 hektar

4.2.1 Beskrivning

Tre mindre områden med riktigt grova utmarksbokar. I området förekommer grov död ved. Bete förekommer i området. På lång sikt kommer utmarksbokarna att falla och ett öppnare förhållande inträda. Området kan då med fördel ingå i skötselområde fåladsmark.

Ädellövdunge med död ved

Grov död utmarksbok, notera personen till höger i bild

4.2.2 Bevarandemål

- Betad ädellövsskog främst bestående av bok och ek.
- Död ved i form av döda träd, högstubbar och lågor ska få ligga kvar.
- Gran ska ej förekomma inom skötselområdet.

Bevarademålet är uppnått.

4.2.3 Skötselåtgärder

- Området betas med nötkreatur och eller getter.
- Rökning av ev uppkommande granar.
- Träd som riskerar att falla på betesdjur får fällas och ligga kvar.

4.3 Skötselområde Skottskog cirka 1 hektar

4.3.1 Beskrivning

Mindre område som vuxit igen med klibbal de senaste 60 åren. Gallring har skett under åren för att öka ljusinstrålningen till fältskiktet. Enstaka träd har mindre sockelbildning. Fältskiktet är välutvecklat med en heltäckande grässvål med inslag av örter och ormbunkar. På vissa partier står det periodvis vatten och marken är genomgående blöt. Övervägande har skett kring att behålla området som betad lövsumpskog eller att utveckla en skottskog. Det sistnämnda är kulturhistoriskt mest rätt i ett område som Anderstorp och det kommer att gynna fältskiktet positivt, men är å andra sidan kostsamt och skötselkrävande. Målinriktningen överväger till skottskogens fördel, men prioriteringen ligger lägre än restaurering av fäladsmark.

4.3.2 Bevarandemål

Betad skottskog där skotten uppnår en ålder av cirka 15-20 år. Grässvålen med inslag av örter och ormbunkar ska vara tät.

4.3.3 Restaureringsåtgärder

- Området indelas i två delar. Vintertid med bra tjäle avverkas träden inom delområde 1, med minst kvarlämnade av en 40 cm stubbe (efterlika yxhuggshöjd). Allt virke skotas ut från området (med ev rotnetto till markägaren). Efter cirka 7-10 år avverkas träden inom delområde 2. Markskador ska i möjligaste mån undvikas och återställas.

4.1.5 Skötselåtgärder

- Årligt bete.
- Efter 15-20 år avverkas de uppkomna skotten i ett rullande schema. Avverkat material körs ut ur naturreservatet. (ev rotnetto till markägaren).

5 Friluftsliv

5.1 Tillgänglighet, parkering, informationsskylt, leder och eldstad

Naturreservatet är tillgängligt via enskild väg från Anderstorp. Vägen är smal och bitvis av dålig kvalitet. Parkering sker på betesvallen en bra bit in i naturreservatet. Här finns både

informationsskylt och torrdass. Vandringsleden inom området utgår härifrån. Gemensamt övervägande med förvaltaren har skett om att placera parkeringsplatsen vid infarten till området, men fördelarna med befintlig parkeringsplats och att kunna ordna en rastplats därvid har varit starkare. Förvaltaren bör iordningsställa vägen upp till parkeringsplatsen. En enklare eldstad bör iordningsställas vid parkeringsplatsen. Förvaltaren bör lägga dit röjningsmaterial från fåladsmarken tillsammans med en fastkedjad handsåg.

5.2 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsmarkering ska utföras enligt anvisningar från Naturvårdsverket.

5.3 Renhållning och sanitära anordningar

Besöksantalet är ännu så pass lågt att det inte synes finnas någon anledning att sätta upp soptunnor. Torrdasset används troligen i stor utsträckning även av vandrare på skåneleden, dock är toaletten i behov av att bytas ut och lämpligare placering vore nog parkeringsplatsen.

6 Jakt

Naturreservatet medför inga inskränkningar i jakträtten.

7 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

8 Dokumentation och uppföljning

8.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder.

8.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare vad gäller i planen angivna mål och skötselåtgärder. De skötselåtgärder som anges i skötselplanen ska ses över om uppföljningen av kvalitetsmålen visar att en översyn är nödvändig eller i övrigt när det är påkallat.

9 Kostnader och finansiering

9.1 Ekonomisk utredning

Förvaltaren gör en ekonomisk utredning avseende kostnader och intäkter för förvaltningen.

9.2 Finansiering av förvaltningen

Länsstyrelsen ansvarar för (ev. bekostar):

- upprättande och revidering av skötselplan,
- utmärkning och underhåll av naturreservatets gränsutmärkning,
- tillverkning och underhåll av informationsskylt,
- tillsyn av naturreservatet,
- genomförande av skötselplanens mål,
- restaureringsåtgärder av träd och buskar,
- underhåll av väg fram till parkeringsplatsen och själva parkeringsplatsen,
- underhåll av leder,
- uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder,
- övervakning av florans, faunans och svamparnas utveckling,
- nyanläggningar av getstängsel, övergångar och grindar,
- anläggande av vattenanordning för betesdjur inne på kulturbetet,
- iordningställning och underhåll av eldstad,

Markägaren/Arrendatorn (Djurhållaren) ansvarar för (ev. bekostar):

- sina betesdjur,
- röjning av igenväxningsvegetation efter förvaltarens godkännande,
- underhåll och tillsyn av hägnader kring betesdjur, inkl löpande kostnader för elektricitet,
- underhåll och tillsyn av vattenanordning för djuren,

Förvaltaren och markägaren kan genom skötselavtal överföra ansvaret för vissa av ovanstående punkter till annan part.

10 Kostnadsansvar och prioriteringar

	Skötselåtgärd	Tidpunkt	Planeringsområde	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Marsköttsel	Restaurering av fäladsmark, avverkning och röjning	Snarast	Fäladsmark	Förvaltaren	1	Virke lämpligt för ved tillfaller i första hand markägaren, i andra hand ska ev rotnetto tillfalla markägaren.
	Skötsel av fäladsmark, Röjning av igenväxningsvegetation efter genomförd restaurering	Kontinuerligt	Fäladsmark	Djurhållaren	1	Ris får köras bort eller brännas efter samråd med förvaltaren
	Restaurering av skottskog	När tid medges	Skottskog	Förvaltaren	3	2 delområden, Virke lämpligt för ved tillfaller i första hand markägaren, i andra hand ska ev rotnetto tillfalla markägaren.
	Skötsel av skottskog	Påbörjas cirka 15-20 år efter påbörjad restaurering	Skottskog	Förvaltaren	2	ev rotnetto tillfalla markägaren.
	Fortsatt bete av mark	Årligen med undantag av 1 december – 31 mars	Fäladsmark	Djurhållaren	1	
	Tillfälliga betesfredningar	Årligen	Fäladsmark	Förvaltaren	3	I samarbete med djurhållaren
	Vårbränning	Vid behov	Fäladsmark	Förvaltaren	1	
	Utplantning/plantering/insådd av arter, främst en och slättergubbe	Vid behov	Fäladsmark	Förvaltaren	1	

	Uppsättning av starholkar	När som helst på året	Fäladsmark	Förvaltaren	3	
Anläggningar	Utmärkning av naturreservatets gränser	Snarast efter att beslutet trätt i laga kraft		Länsstyrelsen	1	
	Uppsättning av uppdaterade informationsskyltar	Snarast efter att beslutet trätt i laga kraft		Länsstyrelsen		1 styck
	Underhåll och tillsyn av hägnader kring betesdjur, inkl löpande kostnader för elektricitet,	Löpande	Runt hela naturreservatet	Djurhållaren	1	
	Anläggande av vattenanordning för betesdjur		Utanför NR på kulturbetet	Länsstyrelsen	2	Sambetning uppför först när vattenfrågan är löst
	Underhåll av väg och parkeringsplats	Löpande		Förvaltaren	2	Vägen är i stort behov av uppgrusning, särskilt i backen
	Underhåll av torrdass	Löpande		Klippans kommun		Enligt markägaren ansvarar kommunen för torrdasset
	Iordningsställande och underhåll av eldstad	Löpande		Förvaltaren	2	Löpande tillförsel av ved
	Underhåll av leder utöver Skåneleden som sköts av Region Skåne	Löpande		Förvaltaren	2	
	Upprättande och revidering av skötselplan			Länsstyrelsen		
	Övervakning av florans, faunans och svamparnas utveckling,		Hela naturreservatet	Länsstyrelsen	3	

11 Rödlistade arter enligt Artdatabanken 2020

RE	CR	EN	VU	NT	LC
Nationellt utdöd	Akut hotad	Starkt hotad	Sårbar	Nära hotad	Livskraftig

Kategori

Växter:

Granspira *Pedicularis sylvatica* NT

Fåglar:

Stare, *Sturnus vulgaris* VU

Gulspär, *Emberiza citrinella* NT

12 Källor

12.1 Kartor

- Mätning 1743, 11-RIS-2, Lantmäterimyndigheternas arkiv
- Storskifte 1799, 11-RIS-14, Lantmäterimyndigheternas arkiv
- Enskifte 1822, 11-RIS-46, Lantmäterimyndigheternas arkiv
- Häradsekonomiska kartan 1926-34, Röstånga J112-3-57, Rikets allmänna kartverks arkiv
- Flygfoto 1947, Lunds universitet
- Övriga kartor och bakgrundskartor, Lantmäteriet © Geodatasamverkan

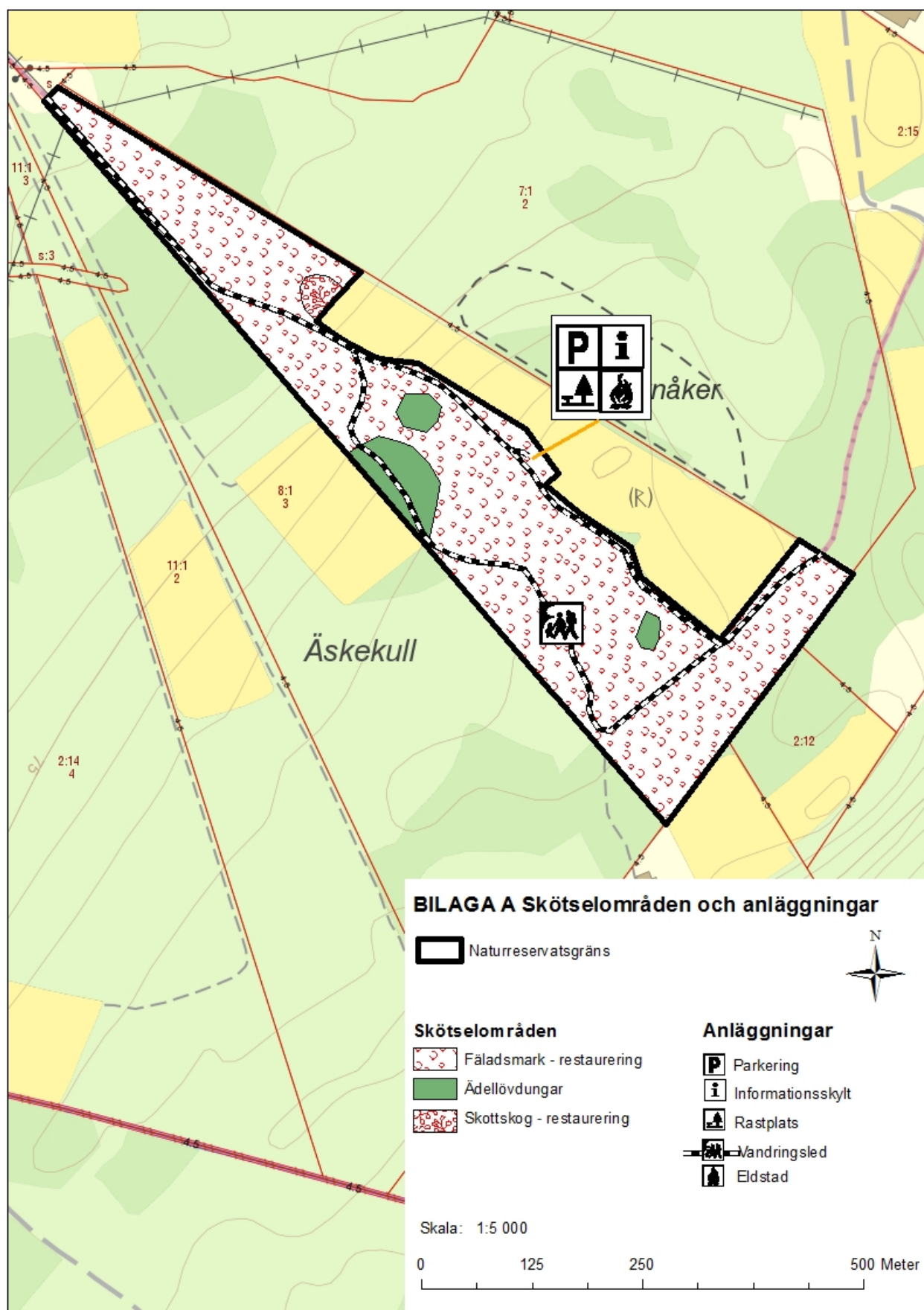
12.2 Litteratur

- Kulturmiljöprogram för Skåne 2006, Länsstyrelsen i Skåne län
- Miljöenheten 2003:52, Från Sandhammaren till Kullaberg, naturvårdsprogram för fd Malmöhus län
- Skånska Jätteträd, Naturskyddsföreningen 2003
- Artdatabankens artfaktablad <http://www.artdata.slu.se>
- SKÅNES NATUR, Skånes naturskyddsförenings årsskrift 1935, 1947, 1948, 1951 och 1958.
- Artikel i HD, Sjukdom kan ha nått sin kulmen, 2008-05-13

12.3 Muntliga kontakter

Dan Jönsson, markägare

Bilaga A Skötselområden och anläggningar

BILAGA B Målbild

Naturreservatsgräns

Skötselområden

- Fäladsmark
- Ädellövdungar
- Skottskog

Anläggningar

- Parkering
- Informationsskylt
- Rastplats
- Vandringsled
- Eldstad

Skala: 1:5 000

0 125 250 500 Meter

Naturreservatet Anderstorps eneskog i Klippans kommun är ett område som många tror redan är ett naturreservat. Här finns mängder med höga enar som saknar motstycke i landet. Kommande år avser länsstyrelsen att varsamt restaurera området så att dess attraktionskraft återuppstår.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreservat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller också information om friluftsliv, samt om hur en framtida uppföljning av området är tänkt att ske.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane

Kontaktperson

Miljöavdelningen

Johan Johnmark

010-22 41 411

johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötande

SGU: Avstår från att yttra sig i ärendet

Trafikverket: Bedömer att förslaget naturreservat inte kommer ha någon påverkan på statlig infrastruktur och har därmed inget att erinra i ärendet.

Skogsstyrelsen: Ställer sig positiva till bildandet av naturreservatet Anderstorps Eneskog i Klippans kommun.

Klippans kommun: Har inga synpunkter.

Söderåsens miljöförbund: Har inga synpunkter på föreliggande förslag.

E.ON Energidistribution AB: Har inget att erinra.

Puggehaten: Ser mycket positivt på, och tillstyrker, förslaget att bilda naturreservatet Anderstorps eneskog. Puggehaten har i övrigt följande synpunkter på Skötselplanen

Vad vi kan bedöma så bör föreslagna mål för markanvändning och skötsel samt föreslagna åtgärder i huvudsak vara positiva även för områdets funga

Punkt 4.1.1 – Sista meningen inleds med ordet "Svampfloran" vilket bör bytas antingen till "Fungan" eller ersättas av en omskrivning av meningen, exempelvis: Svampförekomsten i området troligen rik med bl.a. flera olika arter vaxskivlingar.

Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Med tanke på områdets mykologiska potential och att fungan i stort sett är okänd, är det önskvärt svamparna är en integrerad del i uppföljningen av skötselåtgärdernas effekter.

Länsstyrelsen: har justerat skrivningen under punkt 4.1.1. Gällande uppföljning så är svamp upptagen under punkt 9.2, "övervakning av florans, faunans och svamparnas utveckling".

Lunds Botaniska Förening: Är positivt inställd till bildandet av naturreservatet Anderstorps eneskog i Klippans kommun. Området är unikt med sina magnifika enar men också den övriga floran är intressant och värd att skyddas.

Getter är effektiva buskröjare i ett igenväxt område. De skulle kunna göra ett värdefullt arbete i reservatet men de kan också gå allt för hårt åt enarna. Antingen krävs det täta uppföljningar av förvaltaren för att se hur området utvecklas eller en kunnig och intresserad djurägare som kan ta det ansvaret. Getterna bör ersättas av nötdjur så fort deras betande har gett en önskad effekt. En röjning av området är viktigt för att gynna den värdefulla markfloran men det måste ske på rätt sätt.

Jag har uppgifter om att det tidigare funnits slättergubbe inom det blivande reservatet så därför är en återintroducering med en noga utvald proveniens ett bra förslag. Backtimjan är rödlistad som NT och bör därför också listas under rubrik 11 "Rödlistade arter enligt Artdatabanken 2015". Rubriken bör också ändras till den nya rödlistan 2020.

Länsstyrelsen: Då syftet är att rädda enarna, kommer länsstyrelsen att följa eventuella getters betespåverkan mycket noga. Vidare arbetar länsstyrelsen alltid med att få så lokal proveniens som möjligt på frö eller plantmaterial. Artdatabankens uppdatering av rödlista kom i samband med remissfasen. Handlingarna har nu uppdaterats efter deras senaste version.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Mottagare

För att överklaga skriver ni till regeringen, Miljödepartementet. Observera dock att ni ska skicka överklagandet till skane@lansstyrelsen.se eller till Länsstyrelsen Skåne, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den **17 juli 2020**. Om den som vill överklaga beslutet företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska ni ange:

- vilket beslut ni överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt ni vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).